

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Praxis Episcopalis

Piasecki, Paweł

Coloniae Agrippinae, 1620

De Excommunicatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61608)

pro censura late sententiæ decretū quod
vritur tali aduerbio. *ad quod videri po-
test Suarez loco sup. cit. de cens. disp. 3.
sect. 3. præsertim num. 4.* Præter omne
dubium autem censura erit late sententi-
æ, si canon vel iudex vtatur verbo præ-
sentis temporis, vt si dicat suspendo vel
excommunico, si ad ordines furtiuè ac-
cesserit, vel ipso facto excommunicati-
onem incurrat. *gl. allegat. in ca. vn. de
Sagit. Abb. in c. cum & plantare. in fin.
de priuil. Nau. loc. cit. num. 12. Suarez
late lo. cu. de censuris. disp. 3. sect. 3.*

II. Illud præterea circa suspensionis ma-
teriam aduertendum, quod suspensio ad
aliquod certum tempus lata, lapso tem-
pore tollitur, & suspensus non indiget
aliqua absolutione, licet in excommuni-
catione ultra satisfactionem requiratur
semper absolutio. *gl. in cap. sacro. v. per
mensem. de sent. excomm. Similiter &
suspensio lata ob non satisfactionem
præstitam, satisfactione præstita eo ipso
tollitur, nisi quod super satisfactione*

præstita posset obtineri declaratio, sed
absolutio non est amplius necessaria. *gl.
communiter recepta. in Clem. 1. v. do-
nec. de decim. Card. Imol. ib. Abb. ib. n.
14. & in cap. 1. num. 6. de iudic. Syllu-
v. suspensio. num. 8. Nauar. loc. sup. cit.
num. 161. in contrarium tamen adfert
multa argumenta Suarez loc. cit. sup.
disp. 29. sect. 2. à num. 6.*

Vbi verò suspensio esset lata in poenam
absque temporis præfixione, indiget
absolutione, *per DD. cit. & si quidem
fuerit lata ab homine, ab eo tantum ab-
solui potest qui eam tulit, vel ab eius su-
periore; si verò lata sit à iure & sic serua-
ta, ab auctore iuris seu ab eo cui refer-
uatur erit absoluenda; si verò nemini
fuerit seruata, per ordinarium absol-
ui potest, per gl. in cap. nuper. v. non re-
rim. it. de sent. excomm. & DD. ib. &
in cap. at si Clerici. §. de adulterijs. de iu-
dic. & præsertim Felin. in cap. pastorals.
num. 9. de off. ord. vbi sex limitationes
circa hoc posuit.*

ARTICVLVS XIII. De Excommunicatione.

- 1 **E**xcommunicationis quis sit effectus.
- 2 Excommunicatio non fertur nisi propter peccatum mortale.
- 3 Excommunicatio quando requirit monitionem precedentem.
- 4 Excommunicationem quis ferre possit.
- 5 Declaratio excommunicationis debet ferri monitione præmissa.
- 6 Monitio personalis requiritur in ferenda excommunicatione.
- 7 Monitio quando possit fieri alia quam personalis.
- 8 Iudex excommunicans monitione non præmissa quas poenas incurrat.
- 9 Excommunicatio lata sine monitione an teneat.
- 10 Excommunicatio quando sit nulla.
- 11 Suspensus à iurisdictione, excommunicare non potest.
- 12 Excommunicatio in contractu apposta an sit per iudicem decernenda.
- 13 Excommunicatio non ferenda nisi ex graui causa.
- 14 Monitoria ad finem reuelationis quomodo danda.

- 15 Testificari aliqui de iure non tenentur.
- 16 Monitoria ad finem reuelationis non concedenda nisi quando aliter veritas haberi non potest.
- 17 Reuelationum copia an sit tradenda actori.
- 18 Monitorijs ad finem reuelationis an ligentur existentes extra territorium monentis.
- 19 Excommunicatio an ferri possit contra existentes extra Dioecesim.
- 20 Excommunicatum non declaratum vitare nemo tenetur.
- 21 Notorium in facto vitandi excommunicatum quod dicatur.
- 22 Heretici non denunciati quomodo vitandi.
- 23 Excommunicatus licet non declaratus vitare debet actus prohibitos.
- 24 Excommunicari an possit vniuersitas vel Collegium.
- 25 Episcopus non incurrit excommunicationem sui statuti.
- 26 Excommunicatus in vno loco vbiq; debet vitari.
- 27 Excommunicatus quando incurrat irregularitatem.
- 28 Excommunicationes conditionales quando afficiant.
- 29 Excommunicatio nunquam transit in rem iudicatam quominus absolui possit.
- 30 Excommunicatus absolutus non praesumitur nisi probetur.
- 31 Excommunicationem quis possit absoluere.
- 32 Absolutio ab excommunicatione dari potest ad tempus, cum reincidentia.
- 33 Absolutio ab excommunicatione ad cautelam quando concedenda.
- 34 Excommunicatio an tolli possit partis consensu sine interuentu auctoritatis iudicis.

1. **E**xcommunicatio quoque est censura & poena Ecclesiastica, eo grauior praecedentibus, quod priuat non solum participatione in Diuinis, sed etiam in humanis cum fidelibus, vt definit excommunicationem maiorem Host. in sum. de sent. excomm. num. 1.

2. Fertur alia à iure propter futurum delictum, seu propter inobedientiam praecipio legis Ecclesiasticae, & quidem propter grauem contumaciam & quae fit cum peccato mortali. cap. nemo 11. q. 3. excommunicatio enim nunquam incurritur nisi propter peccatum mortale. S. Tho. in 4. sent. dist. 18. q. 1. art. 2. Abb. in cap. 2. de maior. & obed. Felin. in Rub. de excomm. Suarez. de cens. disp. 4. sect. 5. num. 6. vnde si quis excusaretur à mortali, excusaretur etiam ab excommunicatione. id. Suarez. loc. cit. disp. 18. sect. 3. nu. 7. Et in hac excommunicatione nulla requiritur praecedens

monitio, sed ipse Canon facit pro monitione. Innoc. in cap. sacro. de sent. excom.

Alia fertur ab homine propter contumaciam & inobedientiam in aliquid non faciendo. Abb. in c. significauit. nu. 1. de off. ord. Dec. in c. de quouult deo. n. 193. de iudic. imò nullam excommunicationem incurri nisi propter contumaciam tenet communior tam Scholasticorum, quam Canonistarum sententia. per tex. c. 1. de iud. c. Odoardus. de solut. gl. sing. in c. Episc. 11. q. 3. S. Tho. Sor. lo. cit. Abb. in c. P. & H. nu. 7. de off. deleg. Cou. in c. alma mater. p. 1. §. 9. à n. 4. de sent. excom. Et haec etiam non nisi propter mortale peccatum incurritur, non obedire enim iudici iusta monenti est mortale peccatum. vt Abb. in cit. cap. 2. in fin. de maior. & obed.

Fertur autem haec excommunicatio ab habente iurisdictionem fori contentiosum, nam ab habente beneficium tantum sine iurisdictione, vel cum

§ 3 sola

sola iurisdictione fori poenitentialis, qualem habent de iure Parochi, non potest excommunicare. *Sot. loc. cit. dist. 22. q. 2. art. 1. Abb. in cap. si quis contra Cler. num. 51. & in cap. cum contingat. n. 30. de fo. comp. nisi quis consuetudine legitime præscripta in hoc iuuetur. gl. in cap. nemo. 2. q. 1. consuetudo enim dat quandoq; iurisdictionem non habenti. Abb. in cap. si Sacerdos. num. 9. de off. ord.*

4. Ferri non debet nisi monitione præmissa. *cap. sacro. cit. cap. statuimus. cap. Constitutionem. iun. gl. eod. tit. in 6. nec sufficeret vna monitio peremptoria. Abb. in cap. Sacerdotibus. in fin. ne Cler. vel Mon. Felin. in cap. cum sit Romana. nu. 19. de appell. Sufficeret tamen si in vna monitione ponerentur tria interstitia, videlicet primo pro prima, secundo pro secunda, & tertio pro tertia, cum suis interuallis terminorum ad minus sex Septimanarum pro quolibet, ut in praxi Curie quotidiana obseruatur & facit tex. in cap. Constitutionem. cit.*

5. Similiter & declaratoria excommunicationis incurse, non debet ferri nisi monitione præmissa. *gl. in Clem. præfenti. v. Constituerit. de censib. Sot. loc. sup. cit. q. 1. art. 2. Nauar. cons. 4. de sent. excomm. in antiq.*

6. Monitio autem debet esse personalis. *Innoc. in cap. fin. de eo. qui mitt. in poss. Couar. loc. sup. cit. præsertim prima Abb. in cap. causam. num. 5. de do. & cont. Rot. decis. 271. & 367. in no. nisi reus malitiosè latitaret, quod præsumitur de Clerico non residente: vel si impedit quo minus conueniri possit, seu non patet ad ipsum tutus accessus, tunc enim sufficeret citare ipsius procuratorem, si ipsum reliquit. Abb. in cap. causam. cit. num. 15. & si non habuerit procuratorem, posset citari in domo solitæ man-*

tionis, vel in propria Ecclesia. *cap. quoniam frequenter. vt lit. non contestat. Abb. ib. §. porro. num. 6. & in cap. fin. nu. 12. de eo. qui mitt. in poss. His tamen casibus non sufficeret si constaret iudici de aliqua causa præmissarum priuatim, sed debet hoc constare in actis, & exequutor monitionis seu Nuncius, primo faciat diligentiam de inuenienda persona citanda, & facta relatione ad acta quod non potuerit inuenire personam citandam cum attestacione duorum testium, de nouo citet in domo solitæ habitationis citati. Abb. & authores. cit. Marant. de ord. iudic. p. 6. de cit. nu. 126. Et sufficit si prima tantum citatio fuerit personalis. Abb. in cap. causam. cit. & allegati per Genuen. in prax. cap. 29. num. 12.*

Et in tantum quidem monitiones necessariò sunt præmittendæ ante prolationem excommunicationis, quod iudex excommunicans illis non præmissis, ipso facto incurrit suspensionem ab ingressu Ecclesiæ per mensem. *c. sacro. cit. Nisi esset periculum in mora si præmitteret monitionem Felin. loc. sup. cit. nu. 21. vel nisi excommunicaret in defensionem iuris proprii, vt cum turbatur ipse iurisdictione. cap. dilecto. de sent. excomm. in 6. Innoc. in cap. Venerabili. de censib. vltra autem suspensionem prædictam, excommunicans contra formam. cit. cap. sacro. teneretur ad interesse, siue ad damna, quæ solo iuramento excommunicati liquidari possent, & quidem ad damna non secundum verum illorum valorem æstimanda, sed secundum affectionem excommunicati. Abb. in cit. cap. sacro. num. 16.*

Debet item ferri excommunicatio ex iusta causa & manifesta, & non quæ tantum ipsi iudici sit nota, Et debet exprimi ista causa in ipsa sententia excommunicationis, quæ etiam ferri debet in scripto

scripto & eius copia tradenda est reo si peratur, & contra faciens iudex suspenditur quoque ipso iure per unum mentem ab officijs Diuinis & ab ingressu Ecclesie. *cap. 1. loc. cit. in 6.* hac tamen suspensione non videtur ligari Episcopus, neque precedenti, cum in iuribus allegatis non fiat de eo specialis mentio. *arg. tex. quia periculosum. cit. tit. in 6.*

9. Tenet tamen excommunicatio lata sine monitione vel non seruato iuris ordine licet puniatur iudex vt diximus. *gl. in v. probari & v. iusta in cap. sacro. cit. Abb. in cap. Apostolica. num. 5. de Cler. excomm. nisi quod excommunicatio maior lata contra participantes cum excommunicatis, ab excommunicatore sine prauia monitione, est omnino nulla. c. statumus. tit. cit. in 6. Abb. in cit. cap. sacro. nu. 9. similiter sententia declaratoria excommunicationis incurset, si illam non praeferat monitio est nulla. Felin. in cap. Rodolphus. num. 41. de rescript. Alber. Olina Rit. 3. num. 8. vel excommunicatio delegati. Rot. per Bignon. decis. 5. de priuil. contr. Abb. in c. illud. num. 10. de Cler. excomm.*

10. Nulla item est excommunicatio si feratur à iudice non suo. *cap. nullus de Paroch. Abb. in c. P. & G. nu. 4. de off. deleg. vel si feratur post appellationem interpositam. cap. ad presentiam. de appell. vel si continet intolerabilem iuris errorem; vt si quis excommunicetur quia non fecit peccatum mortale. c. qui resistit. II. q. 3. Vel vbi praelatus excommunicat subditum contra priuilegij sui tenorem. cap. cum capella. c. quanto. de priuil. Vel si iudex ferens sententiam non intendit ligare; excommunicatio enim sumit vires ab intentione, & magis regulatur à mente proferentis quam à verborum contextu. Abb. in cap. praterea.*

num. 13. de Appell. Ang. v. excommunicatio. 3. num. 16. Arm. eo. num. 16.

Item nulla est excommunicatio si feratur à delegato in casu sibi non permisso, vel contra delegantis intentionem. *cap. fin. de prob. vel si feratur à iudice interdicto, suspensio, vel excommunicato. Fed. de Sen. conf. 137. in fin. gl. in cap. presenti. v. ad cautelam. de sent. excomm. in 6. quæ colligit plures casus nullitatis excommunicationis, & suspensum intellige, vt sit suspensus à iurisdictione, nam ab ordine tantum suspensus, potest facere ea quæ sunt iurisdictionis & tenet ipsius excommunicatio, quia hæc venit ex vi iurisdictionis non ex vi ordinis. Abb. in cap. canonica in fin. de sent. excomm. suspensus etiam à iurisdictione licite facit ea quæ sunt ordinis. Arm. loc. sup. cit.*

Pœna excommunicationis in contractu etiam sponte apposita iudex non debet punire, aut declarare excommunicatum contrauentem contractui. quod etiam ordinauit Pius V. in reformatione officij Auditoris Camera, his verbis.

Neue quisquam ratione sui consensus in contractu seu quasi contractu, aut alias in iudicio, vel extra iudicium per se vel alium quocumque modo etiã in suspensione quam vocant censuram de cetero prestiti pure aut sub conditione, aut in diem, censuris Ecclesiasticis innodetur aut innodatus declaratur.

Obligationes tamen in forma Camera communiter fiunt sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ & in defectu satisfactionis præmissa monitione declarantur in illo officio debitores, vt videre licet in quotidiana praxi, & restatur Suarez lo. cit. disp. 20. sect. 2. num. 7.

Præter præmissa quoad modum ferendæ

11.

12.

13.

rendæ excommunicationis, salubriter ordinauit Conc. Trid. sess. 25. c. de ref. vt videlicet iudex excommunicationem non ex quauis causa vel leui ferat, sed contumaces potius puniat alijs pœnis, & ad excommunicationem non procedat, nisi tum demum, cum executio realis vel personalis haberi non potest.

14. Præterea vt monitoria ad finem reuelationis cum pœna excommunicationis dari solita, non concedantur de facili, & non nisi pro re graui, & non nisi per ipsummet Episcopum. Posse tamen illa concedi etiam per Vicarium generalem Episcopi, si ad hæc facultas ipsi fuerit expressè ab Episcopo concessa, respondit sæpius S. Cong. Conc. vt testatur *Genuen. in prax. cap. 1. num. 1.*

Et de istorum vlu & publicationis modo emanauit ordinatio Pij V. tenoris sequentis.

Sanctissimus in Christo Pater & D. N. D. Pius Diuina prouidentia Papa V. volens super expeditione mandatorum qua sunt in forma, significauit, pro reru subtractarum aut deperditarum restitutione seu illarum & illas subtrahentium reuelatione modum & formam statuere (manente in alijs reformatione officij correctoris literarum contradictarum à sanctitate sua edita) presenti quod perpetuò obseruari vult scripto ordinat, vt mandata pro restitutione seu reuelatione huiusmodi dentur (modo super illis supplicationes in presentia sua sanctitatis signata fuerint) ad eorum duntaxat instantiam, quorum ciuilitè interest: qua supplicationes rem ipsam de qua agitur reiç, valorem nominatim & specificè exprimant, nisi fortè sint pro Ecclesijs, locis pijs, communitatibus, vniuersalibus Collegijs, aut vniuersalibus succes-

soribus, quos verisimile est certam rerum notitiã non habere: tunc etenim hac ipsa personarum qualitate expressa ita demũ ferri poterit quedam in genere designatio rerum, si designatio neq. nimis vaga & incerta, atque adeo inuerrisimilis sit, & tamen ostendat res ipsas (id quod præcipuè in omnibus attendendum est) minime vulgares existere, &c.

Publicata Romæ in Cancell. Apost. An. Incarn. Dom. 1570. die 27. Iun.

Illud præterea in istis monasterijs aduertendum est, vt formentur contra detentorem non restituentem, & contra scientes & non reuelantes. Si enim contra scientes & non reuelantes tantũ ponatur, dubium esset an ligarent ipsum detentorem, stante inter Doctores questione controuersa & indecisa, an aliquis teneatur reuelare contra se ipsum. de qua *Genuen. loc. sup. cit. cap. 2.* quem etiam consule quibus casibus non teneatur quis reuelare. *ad hoc DD. in l. Italia. ff. de testib. vbi tractant communiter, qui de iure restificari nõ teneantur, vt priuilegiati, proximi, propinqui, vt filius contra patrem, & vxor contra maritum, & similia, quæ etiam tanguntur per Nauar. in man. cap. 25. à num. 47. Sylu. Nupt. Neuz. in v. monitoria. lib. 3. ad hoc. Abb. in cap. dilectorum. de testib. cog. Felin. ib. num. 3. Suarez loc. sup. cit. disp. 20. sect. 3.*

Non sunt autem concedenda nisi in subsidium & quando veritas aliter haberi non potest, vnde si sciretur derentor & posset contra illum agi via ordinaria, non deberent concedi monitoria nisi decissent testes ad probandũ: tunc enim possent moneri qui scirent, vt testimonium perhibeant. *Sylu. Nupt. loc. cit.* Et cum non sint concedenda nisi agatur pro re graui, quæ nã censenda sit res grauis, iudicis

iudicis arbitrio manet, qui considerata loci consuetudine, vel paupertate petentis hoc iudicabit: respectu enim personæ pauperis, posset dici summa viginti vel triginta ducatorum sufficiens ad concedendum monitorium, quæ tamen in alia persona diuite pro leui reputaretur. Romana autem Curia & plerique alij loci seruant, vt non concedantur monitoria nisi pro summa ad minus ducatorum quinquaginta, vt testatur *Genu. lo. cit. c. 1. n. 3.*

Receptis autem reuelationibus, si quidem nihil contineant infamatorium vel criminale, tradenda est ipsarum copia actori, vt ex illis probet suam intentionem coram iudice competenti. Si autem contineant quid infamatorium, vel ex quo institui posset actio criminalis, non debet ipsarum copia tradi propter periculū irregularitatis, quæ sequi posset sequuta forte poena mortis vel mutilationis membri ob criminalitatē huiusmodi infligēda: sed moneri potest detektor & repetitis testimonijs cū iuramento, si pertinaciter non restituar posse excommunicari. *Sylu. Nupt. lo. sup. cit. Genu. lo. cit. c. 1. n. 7.* vbi dicit in criminalibus & infamatorijs, vel vbi explicatis reuelationibus sequeretur scandalum, tutius esse vt non concedantur monitoria prædicta. *adhoc Abb. in c. dilectorū. sup. cit.*

Ad extremum notandum est monitorijs istis non ligari existentes extra territorij iudicis ea concedentis iuxta cōmuniorem doctrinam, quæ tenet vires statuti & sententiæ non extendi vltra territorium statuentis. *cap. vt animarum. de constit. in 6.* & de cōmuniore testatur *Abb. in cap. à nobis. 1. nu. 11. de sent. excom.* nisi contra proprios subditos & propter delictū instituentis territorio commissum seu propter delictū aliqua ratione pertinens ad forū statuentis seu ferentis sententiam. istis enim ca-

sibus afficiet statutum vel sententia existentes in alieno territorio, *DD. in c. c. vt animarum. Abb. in c. fin. de fo. comp. Felin. in cap. postulasfr. eod. tit. num. fin.* alias videri possunt *Cou. loc. sup. cit. in c. alma mater. §. 10. p. 1. Vgol. cit. de cens. c. 9. §. 2. Nau. in Man. c. 27. nu. 6. Suarez. de cens. diff. 5. sect. 5.* apud quos videre quoq; licet differentiam inter statutum & sententiā quoad eorū efficaciam. Et cōmunicationes huiusmodi monitorij inflictas expirare, si antequā incurrerentur finatur iurisdictio morte naturali vel civili iudicis ea concedentis, adnotata *Abb. lo. cit. n. 12. Et gl. ib. v. non nisi.*

Quod autem attinet euitationem excommunicatorū, aduertendū est, quod nemo tenetur vitare excommunicatum nisi fuerit declaratus & publicatus. *Felin. in c. Rodulphus. n. 35. de rescript. Cou. in c. alma mater. sup. cit. p. 1. §. 2. n. 7.* pro quo facit *Const. Leo. X. in Conc. Later. cōcordatorū Galliz* in qua habetur hæc verba

Ad euitanda scandala & multa pericula, subueniendūq; conscientijs timoratis constituimus, vt nemo deinceps à cōmuniōne alicuius in Sacramentorū administratione vel receptione aut alijs quibuscūq; Diuinis, vel etiā prætextu cuiuscūq; sententiæ aut censuræ Eccles. seu suspensionis aut prohibitionis ab homine vel à iure generaliter promulgata, teneatur abstinere, vel aliquē vitare, vel interdicitū Eccles. obseruare, nisi sententiæ, prohibitio, suspensio vel censura huiusmodi fuerit vel contra personā, collegiū, vniuersitatē Ecclesiasticā aut locum certum aut certā à iudice publicata & denunciata specialiter & expressè, aut si notoriè in excommunicationis sententiā constituerit incidisse, quod nulla possit tergiversatione celari, aut aliquo iuris suffra-

gio excusari, cū à communione illius abstinere volumus iuxta Canonicas sanctiones. Per hac tamē huiusmodi excommunicatos, suspēsos, interdictos seu prohibitos non intendimus in aliquo releuare, nec eis quomodolibet suffragari.

27. Vnde patet solos excommunicatos, suspēsos, interdictos declaratos & notorios esse euitandos. Nomine autem notorij hoc loco solum percussorem Clerici notorium euidentia facti, quod tergiuersatione celari non possit, intelligendum esse communis Doctorum interpretandi vsus obtinuit, ita quod alij notorij etiam si euidenter constet ipsos esse excommunicatos, vitari non debent, antequam fuerint denunciati. *Sot. in 4. dist. 22. art. 4. Couar. lo. sup. cit. Guttier. lib. 1. Can. quest. cap. 1. eamq; extrauag. esse vsu receptam cum ista interpretatione, vt notorium intelligatur, de solo percussore Clerici, concedit. Nau. lo. sup. cit. num. 27. num. 35. & in cap. 1. §. laborēt. de pœnis. distinct. 6. nempe iuxta determinationem Decreti Concil. Constantiensis, cuius contraria Concil. Lateranen. extensio, supra relata, non apparet vsu recepta secundum authores allegatos. Verba autem dicti decreti Concil. Constantiensis diuersè à diuersis relata. apud Felin. loc. sup. cit. leguntur tenore sequenti.*

Insuper ad euitanda scandala & multa pericula, qua conscientijs timoratis contingere possent, misericorditer indulgemus, vt nemo deinceps à communicatione alicuius, Sacramentorum administratione, vel receptione, aut alijs quibuscunq; diuinis intus vel extra pretextu cuiuscunq; censura à iure vel ab homine generaliter promulgata, aeneatur abstinere, vel aliquem vitare,

aut interdictum Ecclesiasticum obseruare, nisi sententia vel censura huiusmodi fuerit publicata, vel denunciata specialiter & expresse, non obstantibus Constitutionibus, &c. saluo si quem pro sacrilega manuum in Clericos iniectioe sententiam latam à Canone adeo notorie constiterit incidisse, quod factum non possit aliqua tergiuersatione celari, nec aliquo suffragio excusari, nam à communione illius, licet denunciatus non fuerit, volumus abstinere iuxta Canonicas sanctiones, &c.

Hac ratione excusari Gallos, Germanos, qui communicant cum Hæreticis contrahendo, conuersando cum illis, licet sciant esse hæreticos, dicit *Nau. lo. sup. cit. in Man.* quia videlicet vsu receptum est apud illos vt non vitentur excommunicati notorij, præter percussores Clericorum, nisi fuerint denunciati, tum & propter multitudinem hæreticorum in illis partibus & necessitatem communicandi cum illis, vt deducit idem *Nau. conf. 16. de heret. in antiq.* Ex eadem quoq; ratione *Leo X. in Con. Lateranen. Constit. sua incip. Sacrosanctæ vniuersalis Ecclesiæ. de ann. 1515. Idib. Aug. Regno Polonia & Prouincijs illi subiectis indulgit, vt non teneantur vitare excommunicatos non denunciatos etiam Schismaticos, hæreticos.* Aduertendum tamen est præallegatas Extrauag. nil prodesse ipsi excommunicato, nam ille tenetur euitare omnes actus prohibitos, licet nō fuerit declaratus, & in illo declaratio non est de substantia excom. sed excommunicatione trahit secum exequutionem. *Felin. in cap. pastoralis. §. verum. de appell. Cas. de Grass. decis. 191. Nau. conf. 24. de sent. excomm. in antiq.*

Notan-

24. Notandum item, debere esse semper aliquam personam singularem quæ communicatur, vniuersitas enim, communitas, Collegium vel Capitulum excommunicari non possunt, alioquin esset inualida excommunicatio. *c. Romana. S. fin. de sent. excom. in 5. Dom. Ioan. And. ibid. Nauar. consil. 22. & consil. 24. de senten. excommu. antiq. Suarez lo. sup. cit. disp. 18. sect. 2. si tamen mentio fiat in excommunicatione singularum personarum, vt excommunicamus Capitulum, & singulas ipsius personas quæ fuerint culpabiles, tenet excommunicatio, sed afficiet illos tantum qui fuerint in culpa. authores. cit. & Couar. lib. 2. Var. res. cap. 8. Similiter & suspensio licet possit ferri in totum Collegium, afficiet tamen illos tantum qui fuerint in culpa. Nau. cons. 22. in fin. sup. cit.*

25. Non potest etiam aliquis excommunicare seipsum, neque æqualem, neq; superiorem. *c. cum inferior. 21. dist. vade Episcopus licet delinquat contra proprium statutum habens annexam excommunicationem, non erit excommunicatus. Host. in sum. hoc tit. nu. 6. Abb. in c. vniuersitatis. nu. 13. de sent. excom. Arm. lo. sup. cit. nu. 25. Nau. lo. cit. in man. c. 27. num. 6.*

26. Semel autem excommunicatus & denunciatus, semper euitari debet, donec constiterit de absolutione. *gl. in c. proposit. v. de absolutione. de Cler. excō. Abb. in c. dilect. num. 10. de appell. Arm. lo. cit. num. 62. & si fuerit excommunicatus ex pluribus causis, vel pluribus excommunicationibus, ab omnibus excommunicationibus, vel pro pluribus causis absolutionem obtinere debet, alioquin maneret excommunicatus quoad reliquas. c. ex parte. de off. ord. c. cum pro causa. de sent. excom. Abb. Felin. utrobique vitari autem debet, vbiq; etiam ab alienis sub-*

ditis, etiam extra territorium excommunicantis. *c. si quis à proprio. c. cura. 11. q. 3. c. 1. de raptor. Suspendus autem à beneficio in vno loco quomodo dicendus sit suspendus quoad alia loca, videri potest Abb. in c. pastoralis. §. verū. n. 20. de appell.*

Norandum quoq; quod excommunicatus monitus, vt exeat è templo tempore Diuinorum, si non exit incurrit excommunicationem Papæ reseruatam. *Clem. grauis. de sent. excom. Abb. ib.*

27. Et si exercet aliquem actum sacro alicui ordini deputatum excommunicatus, contrahit irregularitatem, à qua nõ potest absolui nisi per Papam. *c. 2. de Cler. excom. c. is qui. de sent. excom. in 6. Abb. in cap. cum pro causa. cit. Nauar. cons. 28. a n. 10. sup. cit. multis deducit excommunicatum, exercentem functiones minorum ordinum, non incurere aliquam irregularitatem, & eadem ratione excommunicatum, si faciat se promoueri ad minores Ordines, non effici irregularē. huic tamen secundo obstat Const. Six. V. alias à nobis relata, quã vide. Non incurrit quoq; irregularitatem excommunicatus, si recitat horas Canonicas, nã ad has recitandas tenetur saltem priuatim etiã degradatus. Abb. in c. 2. de Cler. excom. n. 8. Card. in Cle. 1. de regular. imò ad omnia tenetur quæ spectant illius incommodum. arg. tex. c. pro illorum. iun. gl. v. in Canonicam. de præb. vnde tenetur etiã soluere charitatum subsidium. Bellenc. de subsid. charit. q. 33. ad hoc Felin. in cap. antelleximus. de iudic. Barr. in l. tutela. §. item ff. de cap. dimin. Gig. de pens. q. 64. n. 7. & quælibet debita ab eo licite exigí possunt. Abb. in c. si verè. de sent. excomm.*

Minori autem excommunicatione ligatus, nullã incurrit irregularitatem, licet celebret. *c. fin. de Cler. excom. vltra quod hæc excom. minor parum est in vsu. Nau. lo. cit. in man. nu. 25. Sed in dubio præ-*

sumitur de excommunicatione maiori
nō de minori. *c. penult. de sent. excomm.*
licet alias in pœnalibus mitior pœna sit
præsumenda. *c. in pœnis. de reg. iur. in 6.*

Neq; ille incurrit irregularitatem qui
appellat à sententia excommunicationis,
quam probabiliter dubitat esse validam,
licet postea declaratur male appellasse.
Felin. in c. Rodolphus. cit. num. 43. Nan.
in man. c. 23. n. 104. Neque ille incurrit
irregularitatem qui probabiliter igno-
ravit latam excommunicationem, excō-
municatio enim quo ad hūc effectū non
ligat, nisi à tempore verisimilis notitiæ.
c. vt animarū. de const. in 6. ibiq; Gem. D.
Ioan. And. Vgolin. de cens. c. 9. §. 8. Co-
ruar. lo. sup. cit. in c. alma mater. p. 1. §. 10.
Suarez. lo. sup. cit. disp. 4. sect. 11.

Neq; in casibus in quibus cōmuni sen-
su subintelligitur, tum demū incurrere
excom. si non paruerit absq; iusta causa,
in talibus enim non censetur quis pro
excommunicato, nisi postquam per Iu-
dicem fuerit declaratum, eū ob non pa-
ritionem excommunicationem incur-
risse, quales sunt omnes excōmunicatio-
nes latæ eo tenore sit excōmunicatus nisi
paruerit, seu excommunicationes cōdi-
tionales quæ ferri possunt. *Abb. in c. præ-*
terea. n. 2. de appell. Felin. cit. in c. ad pro-
bādum. n. 6. de re. iud. Vnde & obligatus
ad soluendam pensionem sub pœna ex-
communicationis latæ sententiæ, si non
soluat tempore præfixo, ex quo credit
excusatum se fore impotentia soluedi,
futura concordia, vel bonitate pensiona-
rij, excusatur ab excommunicatione &
irregularitate forte inde sequuta, donec
ille cui debetur pensio, declaret per Iudi-
cem, an sit incurta excommunicatio, nā
nunquam incurritur talis excommuni-
catio, nisi principalis declaret esse in-
curtam, sicq; praxi cōmuni teneri resta-
tur. *Nan. lo. cit. in man. c. 23. n. 104. & c.*

c. 27. nu. 15. & Suarez lo. sup. cit. disp. 20.
sect. 2. num. 10. & seq. vbi videri patet,
an excommunicatio hæc retro traha-
tur ad præteritum tēpus sequuta decla-
ratione, ad quod *Abb. in c. præterea. nu. 3.*
de appell.

Notandū præterea quod non suspen-
ditur excommunicatio appellatione in-
terposita post latam sententiam. *c. is cui*
de sent. excom. in 6. c. pastoralis. iun. gl. de
appel. ib. §. verū. n. 2. sicut neque interdī-
ctum, nec aliz censuræ quæ concernunt
animam. *ad. Abb. in c. ad hac. tit. cit. decla-*
ratio tamen excōmunicacionis suspēdi-
tur vbi opponitur quem non incidisse in
excōmunicacionem. gl. in c. cupientes. v.
privatos. de elect. in 6. Felin. in c. Rodul-
phus. sup. cit. nu. 43. Abb. in c. peruenit. n.
8. de appell. & excommunicatio lata sub
condicione suspēditur, si appelletur an-
te tempus adimplendæ conditionis. c.
præterea. cit. de appell. Abb. ib. num. 1. per
appellationem autem interpositam ante
prolationem sententiæ, quælibet excō-
municatio non tantum suspenditur, sed
etiam est nulla, etiam si appellatio fuerit
extra iudicialis tantum. Abb. cit. in c. cum
parati. nu. 14. lo. cit. nam etiam appella-
*tio extra iudicialis suspēdit iurisdic-
tionem iudicis, à quo & attentata post eam*
sunt nulla, etiam ante inhibitionem. c.
dilecti. de appel. Abb. ib. nu. 2. & in c. con-
suluit. 2. num. fin. ib. Achil. de Grass. decis.
258. licet postquam fuerit lata excom-
municatio, non possit appellari extra-
iudicialiter. ad. Abb. in c. an sit deferen-
dum. nu. 7. lo. cit. de appel. Dec. in c. bona
memoria n. 29. eo. tit.

Nunquam etiam transit excommuni-
catio in ré iudicatam quo minus absol-
ui possit, quin imò si Iudex videret ex-
communicationem temere contemni,
posset ipsemet absoluere talē, & alijs pe-
233

- nis temporalibus illum punire. *Abb. in cap. ad exprimendam. num. 6. de off. ord.*
30. Quod autem absolutionem excommunicationis attinet, hæc non præsumitur nisi probetur, nec creditur asserenti se fuisse absolutum nisi probet; præterquàm in foro animæ, nam tum creditur pœniti quicquid asserit, cum agatur solum de ipsius præiudicio. *Abb. in c. significasti. num. 7. de homicid. & in c. sicut nobis. de sent. excom.* Et quidem ab excommunicatione minori absolvere potest quilibet Sacerdos approbatus. *cap. nuper. de sent. excom. DD. ib.* Ab excommunicatione autem maiore à iure lata, si conditor legis ipsius absolutionem sibi non referuavit, absolvere debet Episcopus. *DD. communiter. in cit. cap. nuper. Nau. lo. cit. in man. cap. 27. num. 39. Suarez lo. sup. cit. disp. 7. sect. 3. à num. 2.* Ab excommunicatione demum lata ab homine nullus alius absolvere potest, nisi ille qui eam tulit, vel ipsius superior aut successor. *cap. pastoralis. de off. ord. Host. in sum. lo. sup. cit. de sent. excomm. num. 12. sub. §. si vero. Abb. in cap. ex frequentibus. num. 6. de institut. & est communis doctrina.*
32. Absolutio item ab excommunicatione potest concedi ad tempus cum reincidencia, ut si velit Iudex absolvere aliquem ad effectum ferendi testimonium, in casu cum aliunde non possunt haberi idonea testimonia. *gl. fin. in c. veniens. 2. de testab. Abb. ib. num. fin.* Vel si concedenda sit absolutio ad cautelam, & hæc non nisi in sententijs ab homine latis, cum sententia allegatur esse nulla ex aliquo dubio probabili facti vel iuris, præstita cautione de stando iuri conceditur. *cap. super eo. cap. venerabili. de sent. excom. cap. solet. eo. tit. in 6. Abb. in cit. cap. venerabili. Dom. Ioan. Andr. Franch. in cit.*

cap. solet. & datur communiter per superiorem excommunicantis, vel etiam per ipsummet excommunicantem, nec requiritur partis citatio ad eam dandam, sed aliquæ probationes debent deduci de nullitate sententiæ antequam præstetur; nec danda nisi cum reincidentia: quæ omnia latius videri possunt apud Authores. cit. & apud Felin. in cap. Apostolica. de excep. Couar. in cit. cap. alma mater. p. 1. §. 12. Henr. Bott. de Synod. Epif. p. 3. conclus. 13. Quarant. in sum. Bull. v. Archiepiscopi auctoritas. num. 14. Genuen. in prax. cap. 5. & ad hoc propositum seruiet in parte rescriptum S. Cong. Episcoporum infra de appellat. ponendum.

Ad extremum excommunicatio tolli potest de consensu partis antequam incuratur, alioquin postquam fuerit incurta non tolletur superuenienti partis consensu, nec posset differri, ita ut lapsa termino de partis consensu, iterum in alio termino arbitrio partis incuratur, nisi in talibus interueniat iudicis auctoritas; excommunicatio enim non potest nasci ex pacto, sed ex iudicis auctoritate, neque tolli potest alia ratione, nisi per absolutionem excommunicatis, seu habentis potestatem. *Abb. in c. 1. num. 6. de iudic. Ang. v. excommunicatio. 1. nu. 21. Nau. lo. cit. in man. c. 27. num. 15. ad hoc Bald. in l. tale pactum. ff. de pactis. iure nimirum ordinario excommunicatio non tollitur, nisi per absolutionem, alias de extraordinarijs excommunicationibus, & earum absolutionibus videri possunt exempla apud Suarez lo. sup. cit. disp. 19. sect. 1. n. 9. & quid dicendum sit de excommunicationibus latis in ea forma, excommunicatus sit donec satisfecerit, cõsuli potest Couar. lo. sup. cit. in c. alma mater. p. 1. §. 11. & cit. Suarez lo. cit. à n. 4.*